

Список літератури

1. Бочаров В.В. Управление денежным оборотом предприятий и корпораций. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 144 с.
2. Гугова А.В. Управление денежными потоками: теоретические аспекты // Финансовый менеджмент. – 2004. - №4. – С.43-47.
3. Ігоніна К.А. Теоретичні аспекти планування грошових потоків підприємств // Актуальні проблеми економіки. – 2004. - №5 (35). – С.17-19.
4. Лігоненко Л.О., Ситник Г.В. Управління грошовими потоками: Навч. посібник. – К.: Київ.нац.торг.-економ.ун-т, 2005. – 345 с.
5. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: Навч. посібник. – 2-е вид., перероб. і доп. – Київ: ЦУЛ, 2002. – 360 с.
6. Швиданенко Г.О., Олексик О.І. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства: Монографія. – К: КНЕУ, 2002.- 192с.

Одержано 26.05.11

К.А. Уманець, ст. гр. ФК-06-1, В.М.Попов, доц., канд.екон.наук
Кіровоградський національний технічний університет

Управління вартістю підприємства в системі фінансового менеджменту

В статті висвітлено теоретичні основи оціночної роботи на підприємстві. Визначено основні методи оцінки вартості підприємства. Запропоновано механізми управління вартістю підприємства. **управління вартістю підприємства, дохідний підхід, майновий підхід, ринковий підхід**

В ринкових умовах підприємство є центром інтересів різних груп зацікавлених осіб, до яких можна віднести інвесторів, замовників, постачальників, працівників, державних органів влади, суспільство. З урахуванням інтересів усіх зацікавлених груп головною метою підприємства стає його збереження, вдосконалення та розвиток, оскільки це дозволяє реалізувати також індивідуальні цілі кожного працівника. Сталий розвиток підприємства досягається при нарощуванні вартості підприємства з виконанням матеріальних, екологічних та соціальних цілей.

Розвиткові теорії та практики оцінки вартості підприємства присвячено праці таких вітчизняних вчених, як В. Аранчій, Н. Брезіцька, І. Колос, І. Корольова, Г. Крамаренко, О. Мендрул, О. Терещенко, Г. Філіна та ін.

Мета статті полягає у дослідженні фінансових механізмів визначення вартості підприємства.

Управління вартістю підприємств розуміється як система менеджменту, що трансформує вартісні цілі власників підприємств в конкретні дії найманих менеджерів, які мають усвідомлювати своє пріоритетне завдання у збільшенні вартості підприємств і підпорядковувати йому інші цілі. В концепції управління вартістю підприємство розглядається з позиції власників у вигляді інвестиції; саме ж управління носить стратегічний інноваційний характер, підпорядковується процесу створення вартості, ґрунтується на урахуванні виділених пріоритетних типів вартості. Воно не протиставляється загальній теорії менеджменту, а доповнює систему цілей підприємств ціллю його власників, виділяє процеси управління, для яких критерій вартості є головним (реорганізація, стратегічне управління, впровадження інновацій), уточнює

для них функції. Управління відбувається в умовах значної невизначеності, за якою головною запорукою успіху стають особисті якості і талант топ-менеджерів [7, с. 45].

Отже, проблемність полягає у необхідності розробки дієвих складових визначення вартості підприємства та управління нею з метою задоволення потреб учасників.

Управління вартістю призначене передусім для відкритих акціонерних товариств і можливе за умов: колективної власності на підприємства; усвідомлення власниками підприємств необхідності управління за критерієм вартості; наявності конкурентного середовища, відмови від практики штучної монополізації ринків; існування ефективних механізмів впливу акціонерів на найманих менеджерів в межах моделі корпоративного управління підприємствами; ліквідності ринку підприємств; прискорення процесів інтеграції вітчизняних підприємств у міжнародне економічне товариство.

Так, Мендрул О.Г. розглядає внутрішньогосподарське управління вартістю як складну систему, що містить загальнокорпоративний, бізнесовий та функціональний рівні на яких проявляються специфічні функції управління, що базуються на загальних функціях управління, але мають свої особливості. На загальнокорпоративному рівні, управління спрямовується на зростання у довгостроковій перспективі вартості діючих підприємств (ринкової вартості фірм), зосереджується на діях по зміні на користь підприємств керованих факторів формування вартості, а також на проведенні продуктових, процесних й організаційних інновацій, визначає місце і роль бізнес-ліній у формуванні вартості та забезпечує інвестиційні джерела її зростання. На бізнесовому рівні управління виходить з цілей, сформульованих на загальнокорпоративному рівні, але в термінах інвестиційної вартості кожної бізнес-лінії, оскільки нововведення впроваджуються переважно на цьому рівні управління, полягає в інноваційно-інвестиційному забезпеченні конкурентних переваг, ринковому та ресурсному обґрунтуванні виробничих програм за факторами створення вартості. Менеджмент вартості на функціональному рівні реалізується за напрямками діяльності підприємств і узгоджується на рівні бізнес-ліній; його особливості проявляються у врахуванні відмінностей окремих напрямків діяльності підприємств, а загальним є націленість на зростання внеску кожного з них в інвестиційну вартість та вартість чистих активів [7, с.48].

Тобто, елементи системи управління розглядаються як керування грошовими надходженнями і витратами, прибутком, інвестиціями, нематеріальними активами, розпорядження основними засобами та оборотними коштами, контролінг структури капіталу, управління цінними паперами та дивідендна політика.

Застосування методів оцінки неможливе без прив'язки до якого-небудь загальноовизнаного визначення вартості. Визначення причини і цілі проведення робіт по оцінці служить підставою для вибору варіанту здійснення оцінних процедур.

Так, як вартість бізнесу є тотожним поняттям вартості підприємства. Крім того її можна розглядати як вартість 100 % корпоративних прав у діловому підприємстві. Розглянемо деякі методичні підходи визначення вартості підприємства. У теорії та практиці оцінки бізнесу, по аналогії за оцінкою нерухомості, традиційно існує класифікація підходів до оцінки бізнесу за використовуваними початковими даними: ринковий підхід, прибутковий підхід, підхід на основі активів.

Ринковий підхід – загальний спосіб визначення вартості підприємства і його власного капіталу, в рамках якого використовується один або більше методів, що засновані на порівнянні даного підприємства з аналогічними вже проданими капіталовкладеннями. В рамках ринкового підходу найуживанішими методами вважаються методи:

- зіставлення мультиплікаторів;
- порівняння продажів (транзакцій).

Прибутковий підхід – загальний спосіб визначення вартості підприємства і його власного капіталу, в рамках якого використовується один або більше методів, заснованих на перерахунку очікуваних доходів. У рамках цього підходу виокремлюють два основні методи:

- дисконтування грошових потоків (дисконтування Cash-flow);
- визначення капіталізованої вартості доходів.

Підхід на основі активів - загальний спосіб визначення вартості підприємства і його власного капіталу, в рамках якого використовується один або більше методів, заснованих безпосередньо на обчисленні вартості активів підприємства за вирахуванням зобов'язань. У рамках цього підходу розрізняють такі основні методи:

- оцінка за відновною вартістю активів (витратний підхід);
- метод розрахунку чистих активів;
- розрахунок ліквідаційної вартості.

Слід зазначити, що перераховані вище підходи та методи не тільки не є взаємовиключаючими, але й доповнюють один одного. Звичайно, було б дивним використовувати всі можливі методи для оцінки одного об'єкту [7, с.54].

У господарській практиці для оцінки вартості підприємства застосовують і інші методичні підходи. Досить поширена оцінка фінансового стану підприємства на основі показників платоспроможності, кредитоспроможності, фінансової стійкості, рівня рентабельності активів і власного капіталу, інвестиційних ризиків, внутрішніх і зовнішніх джерел інноваційного потенціалу. При виборі методів вирішення оцінного завдання значну роль грає тип оцінюваного підприємства. Однак, слід зазначити, що всі фактори на макрорівні повинні інтерпретуватися в контексті з прогнозами макроекономічних і галузевих показників, а також політикою і планами власників. Вибір методів оцінки здебільшого залежать від характеристик оцінюваного підприємства та критеріїв вибору методичного інструментарію.

Отже, охарактеризовані методи оцінки вартості підприємства використовуються не ізольовано, вони взаємодоповнюють один одного. Для оцінки вартості підприємства використовувались декілька методик із різних підходів. Результати, отримані за допомогою різноманітних методик співставляються між собою.

Внаслідок того, що кожний показник має свої обмеження і недоліки, а також тому, що область вартісних показників є дещо новою галузю знань, деякі автори пропонують комбіноване використання декількох показників. Проте, деякі науковці вважають, що такий підхід не є оптимальним, оскільки ефективність системи управління вартістю може бути досягнута при підпорядкуванні всіх управлінських рішень єдиній меті, що припускає наявність єдиного критерію, на основі якого будується і оцінка ефективності, і система мотивації [7, с.56].

Вартість підприємства може бути підвищена за рахунок трьох груп заходів: підвищення вартості підприємства за рахунок зовнішніх перетворень; підвищення вартості підприємства за рахунок розвитку внутрішнього потенціалу; підвищення вартості підприємства за рахунок фінансового інжинірингу (зменшення вартості капіталу). Узагальнюючим показником зростання вартості підприємства можна вважати здатність генерувати грошові потоки.

В розрізі підвищення вартості підприємства за рахунок зовнішніх перетворень повинні бути проведені такі заходи виокремлення: бізнес-ліній підприємства; аналіз ефективності діяльності кожної бізнес-лінії підприємства та ухвалення рішення щодо майбутнього бізнес-лінії [3, с.103].

Підвищення вартості підприємства за рахунок розвитку внутрішнього потенціалу можна попередньо виокремити на стратегічні та операційні. Стратегічні заходи спрямовані на підвищення вартості підприємства у довгостроковому періоді, в той час, як операційні заходи спрямовані на підвищення операційної ефективності.

Перед розробкою стратегічних заходів спочатку доцільно провести загальний стратегічний аналіз діяльності підприємства. Під час даного аналізу виділяються сильні та слабкі сторони підприємства, потенційні загрози та можливості. Даний аналіз найчастіше представляється у формі SWOT-аналізу. Цей аналіз дозволяє визначити позицію підприємства на ринку, а також розробити заходи, спрямовані на підвищення його вартості.

Крім SWOT-аналізу, перед розробкою стратегічних та операційних заходів доцільним також є дослідження ланцюга створення додаткової цінності на підприємстві. Даний ланцюг включає аналіз бізнес-процесів підприємства, а також аналіз ефективності використання об'єктів на підприємстві та використання праці робітників.

Проведення стратегічного аналізу дозволяє: визначити позицію на ринку; визначити основні та додаткові продукти/послуги, які пропонуватиме підприємство; визначити цільових споживачів підприємства; розробити довгострокову стратегію розвитку підприємства.

Підвищення вартості підприємства за рахунок фінансового інжинірингу передбачає оптимізацію структури капіталу підприємства. Визначається поточна структура капіталу підприємства, вартість кожної складової джерел фінансування підприємства, визначаються оптимальні показники фінансової автономії та залежності; на базі проведеного аналізу визначається оптимальна структура капіталу. Відповідно до обраної структури ухвалюються рішення щодо необхідності залучення додаткового боргового чи власного капіталу.

Дані заходи сприяють підвищенню вартості підприємства, адже мінімізують поточні витрати підприємства на капітал, а також зменшують значення ставки дисконтування.

Отже, узагальнюючи розглянуті підходи до визначення вартості підприємства, та застосування системи важелів управління нею в системі фінансового менеджменту, слід зазначити, що перед здійсненням оцінки вартості підприємства повинні враховуватись: мета здійснення оцінки, переваги та недоліки кожного методу, можливість застосування методу для оцінки вартості даного типу підприємства та обмеження, що накладені на застосування методу реаліями української економіки. Вартість підприємства може бути підвищена за рахунок зовнішніх перетворень (оптимізація структури діяльності підприємства шляхом аналізу бізнес-ліній підприємства), за рахунок внутрішнього потенціалу (стратегічні та операційні заходи) та за рахунок фінансового інжинірингу (мінімізація вартості капіталу).

Список літератури

1. Аранчій В.І., Чумак В.Д., смолянська О.Ю., Черненко Л.В. Фінансова діяльність підприємств: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2004. -240 с.
2. Брезіцька Н. Сучасні методичні підходи до оцінки вартості підприємства // Економіка. Фінанси. Право. -2010. -№1. –С.3-8
3. Головач Н. Методичні засади оцінки вартості бізнесу /Н. Головач //Наукові записки НаУКМА. – 2005. – Магістеріум. – Вип. 18. – С. 103-110.
4. Економіка підприємств. Підручник /За ред. К.Ф.Полякова. –К.: Епіцентр, 2001.-301с.
5. Колос І. Обґрунтування ключових чинників вартості підприємства // Економіка та держава. -2006. -№11. –С.30-32
6. Корольова І. Щодо управління вартістю підприємства на основі збалансованої системи показників // Економіст. -2010. -№9. –С.49-51
7. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є., Фінансовий менеджмент 2-ге вид.: Підручник. –Київ: Центр учбової літератури, 2009. -520с.
8. Мендрол О.Г. Управління вартістю підприємств. Монографія. – К.: КНЕУ, 2002. – 272 с.
9. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2000.

10. Терещенко О.О., Стецько М.В. Управління вартістю підприємства в системі фінансового менеджменту // Фінанси України. -2009. -№3. –С.91-99
11. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єкта господарювання: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. -554с.
12. Філіна Г.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навчальний посібник.-К.: ЦУЛ, 2007. - 320с.

Одержано 30.06.11

А.О. Кушнірова, ст. гр. ФК-06–1, Т.А. Мельник, доц., канд. екон. наук
Кіровоградський національний технічний університет

Напрями покращення методів нарахування амортизаційних відрахувань на підприємствах машинобудівної галузі

В статті проведено дослідження становлення амортизаційної політики в Україні. Надається характеристика основних методів нарахування амортизаційних відрахувань на вітчизняних підприємствах.

амортизаційна політика, амортизаційні відрахування, амортизація, методи амортизації

Амортизаційна політика є однією із головних частин загальної політики управління виробничими витратами на промислових підприємствах машинобудівної галузі, яка полягає в інтенсивності оновлення основних фондів з поступовою експлуатацією їх у процесі виробничої діяльності. На сьогоднішній день на багатьох таких підприємствах використовується зношуваний виробничий потенціал, який функціонує тільки за допомогою величезних витрат на ремонт. Так, амортизаційна політика не є єдиною причиною такого положення, але її роль у такому становищі досить велика [1].

Проблеми амортизаційної політики, її роль у процесі відтворення основного капіталу активно досліджують провідні вітчизняні економісти: Н.Д. Баб'як, А.А.Безуглий, О.Ю. Болховітінова, М.А. Борисенко, Н.Г. Виговська, Л.В. Городянська, С.П. Орлов, В.М. Пархоменко, Ю.І.Стадницький, М.Г.Чумаченко та ін.

Метою написання статті є вивчення існуючих методів нарахування амортизації та обґрунтування напрямів удосконалення амортизаційної політики підприємства.

Найбільш вдалим і повним визначенням амортизаційної політики є наступне: амортизаційна політика – це цілеспрямована діяльність підприємства з вибору та застосування одного з можливих методів амортизації з метою максимізації обсягу власних фінансових ресурсів протягом амортизаційного періоду [2].

До введення в дію з 1.04.2011р. Податкового кодексу України порядок амортизаційних відрахувань мав певні особливості. В нашій державі паралельно існували дві системи амортизації: бухгалтерська і податкова. Вони законодавчо регулювались Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92, яке визначало методи нарахування амортизації основних засобів у бухгалтерському обліку, а також Законом України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28.12.1994 № 334/94-ВР, що не був узгоджений з даним стандартом, який визначав методи нарахування амортизації у фінансовому обліку.